

Molnár László

TÖRTÉNELEM

munkafüzet

Interaktív 3D-animációkkal

5

NAT 2020

20. A kereszténység születése

Emlékszel még arra, hogy mely leckékben tanultunk a Bibliáról és az Ószövetségről? Keresd meg a tankönyvedben!

Ókori időutazó kalandozásaink során már több különleges vallás kialakulásának is tanúi lehettünk. Ezúttal a Római Birodalom egyik távoli provinciájába vezet utunk. A keleti Júdeában nem csupán egy próféta, hanem egy olyan világvallás is született, amely napjainkban a Föld hívő népességének körülbelül egyharmad részét vallhatja magáénak.

1. Rejtett

A betűnégyzetben tíz, a kereszténységgel kapcsolatos szót rejtettünk el. A szavak függőlegesen, vízszintesen és átlósan helyezkednek el. Keresd meg a szavakat, írd őket a vonalakra, és húzd át a betűiket a négyzetben! A kimaradó betűket soronként összeolvasva (fentről lefelé haladva) egy újabb szót kapsz. Írd a jelentését a keretbe!

- 1. 6.
- 2. 7.
- 3. 8.
- 4. 9.
- 5. 10.

B	J	Ó	Z	S	E	F	K
E	I	J	É	Z	U	S	E
T	J	B	E	V	A	Z	R
L	Ú	N	L	G	É	S	E
E	D	L	I	I	U	I	S
H	E	H	I	T	A	D	Z
E	A	M	P	A	P	Ó	T
M	E	G	V	Á	L	T	Ó

2. Helyszínelők

- a) Rajzold körbe kék színnel a térképen Júdea területét!
- b) Írd a következő települések nevének kezdőbetűjét a térképvázlat megfelelő helyére! Írd a nevek mellé, hogyan kapcsolódtak Jézus életéhez!

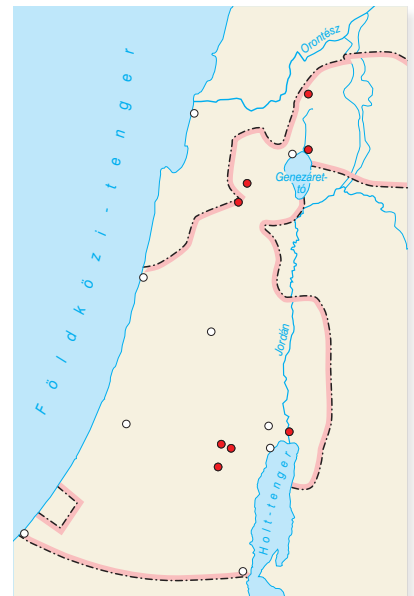
Betlehem:

Názáret:

Jeruzsálem:

- c) Hol keresztelték meg Jézust? Tegyel egy piros keresztet a térkép megfelelő részére! Írd a helyszín és a keresztelést végző személy nevét a lenti vonalra! (Nézz utána az interneten!)

.....

3. MűvÉsszel

Válassz ki az Újszövetségből egy Jézus életéhez kapcsolódó történetet! Készíts róla külön lapra egy színes rajzot!

4. EltérŐ

- a) kereszténység, ókori egyiptomi vallás, ókori római vallás, ókori görög vallás

- b) békesség, bűnöktől való megszabadulás, többistenhit, szeretet

5. SorRendező

Téma: Jézus élete

☐	keresztre feszítés	☐	megkeresztelkedés	☐	Pilátus előtt
☐	feltámadás	☐	utolsó vacsora	☐	a főpapok elfogatják

6. TörtéNet

Gyűjts Jézus személyéhez és életéhez kapcsolódó forrásokat és alkotásokat, majd rendszerezd őket (pl. weblapok, könyvek, filmek, festmények)!

7. HelyzetKép

Válaszolj az ókori Jeruzsálemet ábrázoló rajz és saját ismereteid segítségével a kérdésekre!

Gyűjts fényképeket napjaink Jeruzsáleméről! Nézz utána, hogy melyik országban található!

- Kinek az uralkodása alatt épült a Templom?
- Hol feszítették keresztre Jézust?
- Mit jelent az amfiteátrum szó?
- Milyen versenyeket rendezhettek a hippodromban?
- Ő volt a zsidók királya Jézus születésekor.
- Ezt jelenti a héber eredetű goluta szó.

11	1.	10	2.	10	3.	4	4.	6	5.	10	6.	6	7.	Össz.
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>

22. A várak urai

Ókori utazásaink után Időgépiünk szerkezete tisztításra szorult (az a fránya egyiptomi homok...), de már újra indulásra kész. A vezérlőpulton a 6. és a 16. század közötti időpontokat állítunk majd be, hiszen a következő utazások során a középkor legfontosabb szereplőit és eseményeit keressük majd fel. Nem lesz szükség zseblámpára, nem is volt olyan sötét ez az időszak.

Kukkants be egy középkori lakótoronyba a mozaWeb kapcsolódó 3D-jelenetének segítségével!

1. Kétesélyes Döntő

- I H A Nyugatrómai Birodalom Kr. e. 476-os bukása jelenti a középkor kezdetét.
- I H Az ókori Keletrómai Birodalom középkori „örököse” a Bizánci Császárság volt.
- I H A 800-ban császárrá koronázott Nagy Károly a Német-római Császárság első uralkodója volt.
- I H A Frank Birodalom hosszú évszázadokon keresztül fennállt.

2. HozzáSZÓlás

A középkori európai államok élén a királyok álltak. Az uralkodók irányították az országot, hoztak, és gondoskodtak az ország védelméről is. Természetesen szükségük volt az előkelők segítségére, támogatására is. rangot a király adományozhatott annak, aki kiérdemelte azt. A megadományozott a címmel együtt is kapott, amely általában szintén örökíthető volt. A nemesek hűséget esküdtek az uralkodónak és katonai szolgálattal tartoztak neki. Legfontosabb feladatuk az ország fegyveres védelme volt. Cserében sem kellett. A földesúrrá váló nemes lakótornyot építtetett a családjának. Ezek körül alakultak ki a későbbiekben az első

3. HelyzetKép

Nevezd meg a lovagvár betűkkel jelölt részeit!

- A) D) G)
- B) E) H)
- C) F) I)

4. ForrásPont

„Mivel felszólítottál, hogy írjak valamit a hűségeskü lényegéről, a Könyvek tekintélye alapján röviden lejegyeztem nektek a következőket. Aki urának hűséget esküszik, ezt a hat dolgot kell mindig emlékezetben tartania. [...] Sértetlenség, hogy ti. ura testében kár ne essék. Megbízhatóság, azaz, hogy a rábízott titokkal vagy azokkal az intézkedésekkel kapcsolatban, amelyek ura biztonságát szolgálják, hiba ne legyen. Becsületesség: hogy az igazságszolgáltatás terén vagy más ügyekben, melyek becsületét érintik, kára ne essék. Hasznosság, hogy birtokain kár ne érje. Könnyedség vagy lehetőség, azaz, hogy az a jó dolog, amit ura könnyen megtehetne, ő miatta ne legyen nehezzé, se az, amit meg lehet tenni, ne váljék lehetetlenné. Méltányos legyen, hogy az, aki a hűségesküt leteszi, ezeket az ártó dolgokat kerülje, de ezért a hűbértartót nem érdemelne meg: mert nem elegendő a rossztól tartózkodni, ha nem teszünk jót is.” (FULBERT CHARTRES-I PÜSPÖK)

- a) Karikázd be azt a szót, ami az idézet címe lehetne!
- b) Húzd alá azt az örök érvényű igazságot, amit a püspök is megfogalmazott!
- c) Mire vonatkozik a „Könyvek” kifejezés?
- d) Fogalmazd meg másképp, hogy mit jelent a „sértetlenség”!
.....
- e) Írd le, hogyan zajlott a hűségeskü a hűbérúr és a lovag között!
.....

5. Térldő

mozaWeb: Aacheni palota

- a) Írd a betűjelek mellé az épület-együttes megfelelő részeinek nevét!

- A)
- B)
- C)
- D)

- b) Melyik ünnepen kapta meg Nagy Károly a császári koronát?
.....

- c) Fekvésén kívül még mi miatt kedvelte Aachent Nagy Károly?
.....

- d) Melyik épület árulkodik a fenti tényről?

- e) Melyik templom szolgált mintaként alaprajzával és felépítésével a palotakápolna építésekor?
.....

- f) Melyik épületrész volt a meghallgatások helyszíne?

- g) Melyik épületrészben alakították ki a palota bejáratát?

- h) Az aacheni palota melyik része látható még napjainkban is?
.....

Ragadj térképet, és nézz utána, hogy melyik mai ország területén fekszik Aachen!

- 1. 4
- 2. 5
- 3. 9
- 4. 5
- 5. 11

Össz. 34

38. IV. Béla és a tatárjárás

Mai időutazásunk felemás érzéseket kelt majd bennünk. Egyrészt szemtanúi lehetünk történelmünk egyik legsúlyosabb csapásának, másrészt viszont azt is megnézhetjük, hogyan épült újjá az ország a tatárjárás után. Kalandunk vége egyúttal a magyar történelem egyik korszakának a végét is jelenti, hiszen III. András halálos ágyánál az Árpád-kornak is búcsút intünk majd.

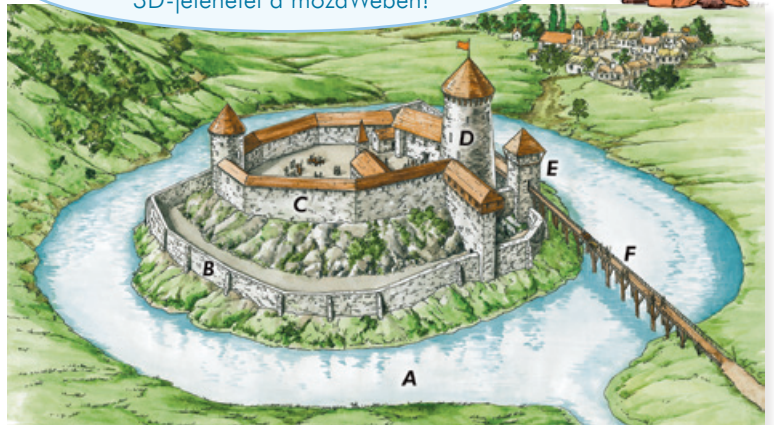

1. Kétesélyes Döntő

- I H IV. Béla a II. András által adományozott birtokok egy részét visszavette.
- I H A mongol kán, Dzsingisz egy hatalmas birodalom urának mondhatta magát.
- I H IV. Béla II. András testvére volt.
- I H IV. Béla célja a királyi hatalom megerősítése volt.
- I H Julianus barát a tatárok felkutatására indult útnak 1235-ben.
- I H IV. Béla igen népszerű volt uralkodása elején.

A mongol harcosról és a diósgyőri vár későbbi állapotáról is találsz 3D-jelenetet a mozaWeben!

2. HelyzetKép

a) A rajzon Diósgyőr 13. századi vára látható. Nevezd meg a betűkkel jelölt szerkezeti elemeket!

- A)
- B)
- C)
- D)
- E)
- F)

Miért állhattak ellen a hasonló várak a tatárjárásnak?

.....

b) A rajzon egy 13. századi mongol harcost látsz. Mutasd be fegyverzetét, és ismertesd az általuk alkalmazott harcmódot!

Fegyverzet:

.....

Harcmodor:

.....

.....

3. MűvÉsszel

Írj egy verset Julianus barát legendás útjáról! Álljon a versed két négyes versszakból! Használj keresztímekeket!

4. Térldő

mozaWeb: Muhi csata (1241. április 11–12.)

a) Foglald össze egy-egy mondatban a csata egyes szakaszainak eseményeit!

1.
2.
3.
4.

b) Hogyan nevezzük a magyar tábor speciális elrendezését?

c) Kik vezették a Sajó hídját támadó tatárokat visszaverő csapatot?

d) Hogyan tudott megmenekülni a csatából a király?
.....

5. Tudatos Tudathasadás

A személy: egy, a tatárjárás korában élő lány vagy fiú. A feladat: 8-10 mondatos fogalmazás írása. A téma: pusztítás a falutokban. Mesélj arról, hogyan készültetek fel a tatárok fogadására, mi történt a hódítók megérkezésekor, milyen állapotban volt a falu az elvonulásuk után!

6. HelySzínelők

- a) Rajzold be kék nyilakkal az országra törő tatár seregek útvonalát!
- b) Írj egy kék V betűt a Vereckei-hágóhoz!
- c) Írj egy piros M betűt Muhizhoz!
- d) Satírozd be kék színnel a tatárok által elpusztított területet!
- e) Rajzold be piros nyíllal IV. Béla menekülésének útvonalát!
- f) Tegyelj egy piros X-et a király menekülésének végállomásához!

Nyomozd ki, hogy milyen kellemetlen helyzetbe került a menekülő király Frigyes osztrák herceg miatt!

7. PárBaj

Írd be a betűket a táblázat megfelelő részébe annak függvényében, hogy az általuk jelölt dolog előzménye vagy következménye volt-e a tatárok hatalmas pusztításának!

- A) a magyarok kiűzték a kunokat az országból
- B) a lakosság jelentős része elpusztult
- C) a termőföldek parlagon maradtak
- D) ellentét alakult ki a király és a társadalom egyes csoportjai között
- E) IV. Béla nem kapott külső segítséget
- F) rengeteg falu megsemmisült

Előzmény	Következmény

1. 6 2. 9 3. 10 4. 7 5. 10 6. 6 7. 6 Össz. 54

Kedves Időutazó Tanoncok!

Az 5. osztályban olyan tantárgyak kerültek az órarendetekbe, amelyekkel az alsó tagozaton még nem találkoztatok. Az egyik a történelem. Ezeken a tanórákon rengeteg érdekes dolgot fogtok közösen felfedezni az elmúlt időkről.

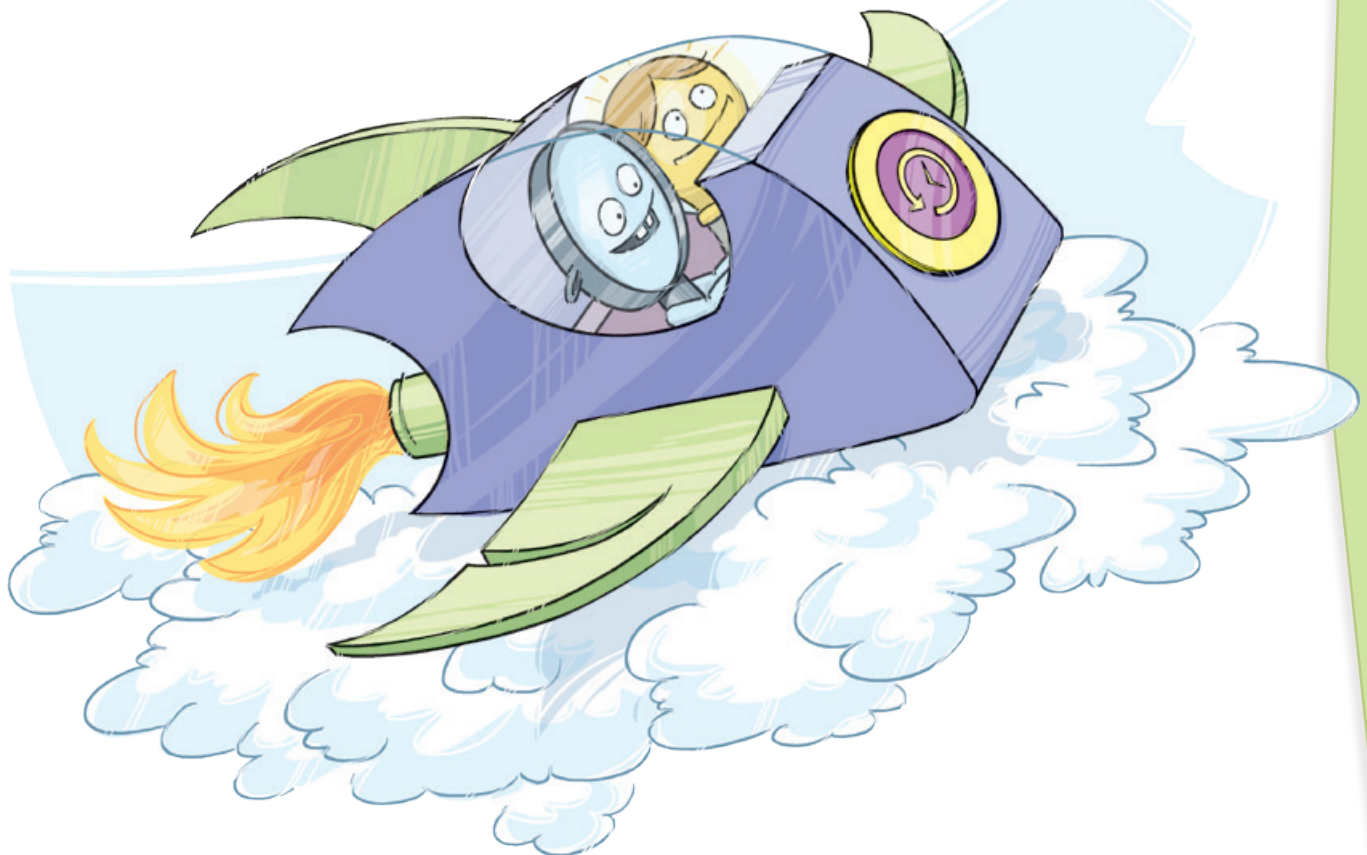
Mi is szeretnénk részt venni a felfedezésekben. Készítettünk egy képzeletbeli időgépet, amellyel pillanatok alatt biztonságosan eljuthatunk a történelem bármelyik korszakába. Ez a munkafüzet egy időutazó napló, amelyben minden időugráshoz tartozik egy-egy feladatsor. A naplóba feljegyezhetitek a legfontosabb dolgokat, és bármikor vissza is kereshetitek azokat. Ám kalandjaink nem csupán „időbeliek”, hanem „térbeliek” is lesznek. Amelyik feladat mellett a **3D** jel szerepel, ott a munkafüzet digitális változatában megnézhetek egy vagy több kapcsolódó háromdimenziós jelenetet. (A digitális változatot a www.mozaweb.hu oldalon aktiválhatjátok, amelyhez a munkafüzet hátuljában levő nyomtatott kód szükséges.)

Kalandjaink során mellénk szegődik két barátságos útitárs, HeuRéka és KutaTóni is. Ötleteikkel segítenek a feladványok megoldásában, kérdéseikkel pedig további kutatásra ösztönöznék minket.

Időgépünk kapitánya szeretné az időutazásokat még izgalmasabbá tenni, ezért úgy döntött, hogy nemes versengésre hívja ifjú útitársait. Közös kalandjaink során – tanárod útmutatásával – IdőPontokat gyűjthetsz. Minden feladatsorhoz tartozik egy ponttáblázat, a munkafüzet végén pedig találsz egy összesítő táblázatot. Jegyezd fel a szerzett IdőPontokat mindkét helyre! A tanév végén (az 5. osztályos utazások zárásaként) összeítsd IdőPontjaidat! Aki szorgalmasan gyűjti őket, annak abban a megtiszteltetésben lehet része, hogy a kapitány – érdemeire való tekintettel – előlépteti 6. osztályos időutazóvá.

De ne ugorjunk ennyire előre az időben – inkább ugorjunk hátra!

Öveket becsatolni, kezdődik a visszaszámlálás!

Tartalomjegyzék

Előszó	3	21. A kereszténység és a birodalom	44
Feladattípusok	4	A középkor világa	
Személyes történelem		22. A várak urai	46
1. A történelem forrásai	6	23. A Dunakanyar éke: Visegrád	48
2. Időmérés és időszámítás	8	24. A falvak és lakóik	49
3. Család és település	9	25. A városok és lakóik	50
Fejezetek az ókor történetéből		26. A „hegyen épült város”: Buda	51
4. Egyiptom, a Nílus ajándéka	11	27. „Imádkozzál és dolgozzál”	52
5. A piramisok népe és isteneik	13	28. Pannonhalma	54
6. A görög történelem hajnalán	15	29. Vallás és birodalom: az iszlám	55
7. A görög városállamok. Athén és Spárta	17	30. Lovagok és hadjáratok	57
8. Az ókori olimpiák	19	Összefoglalás	58
9. A család és a gyermek az ókori görögöknél	21	Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	
10. Róma születése	22	31. A magyarok történetének kezdetei	60
11. Városnézés az ókori Rómában	24	32. A magyar nép vándorlása	61
12. Oktatás és kultúra az ókori Rómában	25	33. A honfoglalás	62
13. Rómaiak hazánk területén	26	34. Megtelepedés és kalandozások	63
14. A görög–perzsa háborúk	28	35. Az államalapítás	64
15. A világhódító Nagy Sándor	30	36. Szent István örökében	66
16. A hódító Róma	32	37. A változások kora	67
17. Köztársaságból egyeduralom	34	38. IV. Béla és a tatárjárás	68
18. A császárság válsága és a Nyugatrómai Birodalom bukása	36	39. Árpád-kori szentek	70
Összefoglalás	38	40. Árpád-kori győztes harcok és csaták	72
A kereszténység		41. Magyarország koronázási jelképei	74
19. Az Ószövetség népe	40	Összefoglalás	76
20. A kereszténység születése	42	IdőPontGyűjtő	78